

Ministrstvo za zdravje  
Štefanova ulica 5

1000 Ljubljana

Zadeva: Pripombe k izhodiščem za pripravo zakona o dolgotrajni oskrbi

V Zvezi društev upokojencev Slovenije ( v nadaljevanju ZDUS) je še zmeraj aktivna skupina upokojenih strokovnjakov, ki si že leta prizadeva za sistemsko ureditev dolgotrajne oskrbe. Tudi sami so/smo že pripravili predlog zakona. Na podlagi materialov, ki smo jih dobili ( OP - pa to verjetno ni vse kar je pripravljeno!) ugotavljamo, da so se pripravilavci lotili zadeve nekoliko drugače kot doslej, kar je vzpodbudno. Lotili so se poskusa poenotenja posamičnih stališč vseh vpletenih deležnikov v dolgotrajni oskrbi - predvsem pa medresorsko uskladili tudi del politične volje do sistemske ureditve dolgotrajne oskrbe ( v nadaljevanju DO). Narejen je pregled stanja po posameznih segmentih, dodane - navedene so bile nove storitve - kar je pohvalno.

Ugotavljamo, da predviden sistem DO predstavlja novo paradigmo v naših razmišljanjih. Zahteva izstop iz dosedanjih ozko usmerjenih vzorcev razmišljanja v neko drugo obliko, ki mora temeljiti predvsem na povezovalnosti in spoštovanju drugih in drugačnih. Pri tem smo si vse nekako enotni, da moramo izhajati iz stanja v Sloveniji, predvsem potreb vseh, ki so ali bodo deležni dolgotrajne oskrbe na eni strani in odnosa naših državljanov do dolgotrajne oskrbe. Slovenci smo na eni strani zelo institucionalno naravnani, po drugi pa bi radi ostali v domačem okolju - samostojni in čim dlje - po možnosti do konca tuzemskega bivanja. Opiramo se na družino in sosedsko pomoč, predvsem izven mest, čeprav se tudi tu situacija v prihajajoči generaciji starejših spreminja. Zaradi tega mora biti predstavitev osnutka zakona javnosti izjemno dobro pripravljena in izpeljana. To pomeni tudi neposreden stik z deležniki v lokalnem okolju. ZDUS kot zainteresirana skupina je tu pripravljena aktivno sodelovati preko svoje mreže prostovoljcev v društvih na terenu.

#### KONKRETNE PRIPOMBE:

1. Menimo, da so Zaključki projekta AHA na področju DO pomemben **sestavni del izhodišč**. Kot izhodišča morajo biti navedeni politični akti sprejeti v EU na tem področju in drugi evropski zavezujoči akti (npr. Evropska listina pravic in odgovornosti starejših potrebnih DO in podpore ter drugi akt).
2. Pri pripravi zakona je **najpomembnejša opredelitev namena zakona in cilja zakona ter jasno opredelitev vseh pojmov, ki se tu pojavljajo**. Za uspešno pripravo je nujen **sistemski pristop**, kar pomeni tudi sočasno spreminjanje vse druge, za sistem DO pomembne zakonodaje. To posega tudi v druge resorje in če so bila soglasja med ministrstvi že dosežena o tem kaj DO je, bo verjetno nekoliko lažje storiti tudi ta napor na drugih resornih področjih. Opozarjamo predvsem na Belo knjigo o pokojninah!
3. Z vidika največje prostovoljske organizacije v Sloveniji lahko ugotavljamo, da je **prostovoljstvo ena od značilnosti Slovencev**, saj je izjemno razvito na skoraj vseh področjih življenja. Ob tem opozarjamo, da je zakonsko prostovoljstvo precej zbirokratizirano. Če bi dobili vsi prostovoljci povrnjene minimalne materialne stroške za opravljene storitve to tudi nekaj stane. Prostovoljstvo mora biti v sistemu DO le

podporna dejavnost. V mrežo DO se vključuje kot taka po eni strani, po drugi strani pa je njena vloga, predvsem v programu Starejši za starejše, pomembna predvsem v preventivni fazi na področju socialnega vključevanja starejših. Iz te baze prostovoljske dejavnosti DU se lahko rekrutirajo starejše osebe povezane v dejavne mreže DO na lokalni ravni.

4. V fazi priprave zakona o DO morajo biti **pravice do DO jasne določene!** Usmerjena mora biti k posamezniku. DO mora biti upravičencu dostopna, dosegljiva tako fizično kot finančno ter celovita. DO mora biti kakovostna (standardi) pregledna in preverljiva.
5. Zelo pomembna pa je opredelitev preventive v DO. Ker je krepka večina upravičencev do DO starejših oseb, bi zakon moral opredeliti **preventivno dejavnost na tem področju. To pomeni predvsem pripravo na starost!**
6. **FINANCIRANJE** - je neznanka še dandanes. Ali pa mogoče ne!
  - 6.1. ZDUS je v predlogu zakona izpred 5-ih let svoje izhodišče o do-financiranju DO opredelil v obliki **dodatnega obveznega osebnega zavarovanja za DO** in na tem mestu lahko povemo samo to, da brez tega žal ne bo šlo. Ker je bil sistem tam jasno razdelan, ga tukaj ne bomo ponavljali.
  - 6.2. **Zelo pomembno za blagajno ali podračun za DO v okviru ZZZS je, da mora imeti svojega upravljavca in skrbnika ter biti striktno ločena od zdravstvena blagajne za klasičnih zdravstvene storitve.**
7. Zakon o dolgotrajni oskrbi bo sistemsko vezan na ZZZZV, ZPIZ ter še na nekatere druge zakone, da ne bi naštevati vseh. Spremembe le-teh so predvidene do leta 2020. Zato ponovno opozarjamo, da je čas za implementacijo oziroma vpeljavo zakona v začetku leta 2019 prezgoden. **Prehodno obdobje od uveljavite zakona do njegove izvedbe je prekratek.**

Ker, kakor je v začetku že omenjeno, verjetno vseh podrobnosti ne poznamo, srčno upamo, da so na večino odprtih dilem in vprašanj že pripravljene odgovori. Zato se veselimo nadaljnega sodelovanja.

Pripravila Amalija Šiftar

Predsednik ZDUS

Janez Sušnik

